

CE-MARKERING VAN MACHINES

De laatste tijd is er nogal wat discussie over de waarde van CE-markering. Hoe ver reikt de verantwoordelijkheid van de werkgever bij de aanschaf en het gebruik van machines?

Fabrikanten en importeurs mogen alleen arbeidsmiddelen op de markt brengen die voldoen aan de toepasselijke Warenwetbesluiten. Maar volgens art. 7.2 eerste lid Arbobesluit moet een werkgever er wel op letten, dat een in zijn bedrijf gebruikt arbeidsmiddel voldoet aan die toepasselijke warenwetgeving en daarmee overeenkomstig is voorzien van een CE-markering en een EG-verklaring van overeenstemming. Uit de jurisprudentie blijkt, dat een CE-markering de werkgever niet ontslaat van zijn algemene zorg- en onderzoeksverplichting met betrekking tot het gebruik van de machine.

Casus

Een werknemer loopt blijvend letsel op als hij met zijn hand bekneld raakt in een CE-gemarkeerde machine en twee vingertoppen worden geamputeerd. De werkgever krijgt een boete omdat het knelgevaar niet is voorkomen (art. 7.7 Arbobesluit). Maar die stelt, dat de machine voldeed aan de Europese veiligheidsvoorschriften. Een werkgever blijft echter zelf verantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers. Gevaren moeten zo veel mogelijk bij de bron worden aangepakt en dat was niet gebeurd. Na het ongeval is de beveiliging van de machine overigens wel aangepast. Het bezwaar van de werkgever wordt verworpen. (Minister van SZW, 3 mei 2007, Arboprof).

Toelichting

De werkgever is verantwoordelijk voor naleving van de bepalingen van het Arbobesluit en had zelf het knelgevaar, kunnen en moeten constateren. Ook een CE-markering ontslaat hem niet van zijn algemene zorg- en onderzoeksverplichting. Op nationaal niveau kunnen aanvullende voorschriften worden gesteld over het veilig gebruik van nieuwe machines, als dat maar niet leidt tot (nieuwe) producteisen. Die voorschriften staan in het Arbobesluit. Ook als een machine wordt samengesteld uit verschillende onderdelen, die elk op zich van een CE markering zijn voorzien zal de werkgever zelf moeten nagaan, of dit samenstel nog aan de eisen voldoet. Het feit dat een machine gedurende lange tijd zonder problemen is gebruikt wordt niet als verzachtende omstandigheid aangemerkt.

Conclusie

Op grond van de Arbowetgeving mogen alleen arbeidsmiddelen worden aangeschaft, die voorzien zijn van een CE-markering en EG-verklaring van overeenstemming. Maar ook als een machine daarmee is uitgerust moet de werkgever alert blijven op mogelijke risico's voor de veiligheid van de werknemers. Een CE-markering betreft immers slechts een vermoeden van veiligheid. De Inspectie SZW kan desondanks toch oordelen, dat aan de veiligheidseisen niet is voldaan. Dat betekent, dat ondanks een CE-markering de werkgever nog steeds een eigen verplichting heeft om de aangeschafte machine zelf te onderzoeken op onveilige onderdelen.

CE-MARKERING

CE-markering geeft aan dat een machine veilig is. Is dat altijd zo? Wat moet een fabrikant doen voordat hij verantwoord de CE-markering aan kan brengen?

Door het plaatsen of in bedrijf nemen van machines op de markt binnen de Europese Economische Ruimte (EER) heeft de leverancier de verplichting om te leveren volgens de Machinerichtlijn 2006/42/EG. Deze richtlijn eist van een fabrikant van machines dat deze veilig en gezond zijn voor haar gebruiker ('operator en technicus') gedurende de gehele levenscyclus.

Deze basale 'Essentiële Veiligheids- en Gezondheidseisen' zijn terug te vinden in Bijlage I, artikel 1.1.2 van de richtlijn. Door het aanbrengen van de CE-markering op een machine geeft de fabrikant aan dat de machine dusdanig is ontworpen dat deze veilig te gebruiken is gedurende de gehele levensduur van die machine. Het geeft als het ware aan dat de machine veilig is. Echter voordat de CE-markering mag worden aangebracht dient een volledig traject doorlopen te worden.

Het doel van dit traject is te komen tot een veilige machine, niet het opzadelen van de fabrikant met extra documentatielast. Maar er kan niet aan worden ontkomen om te documenteren. Deze documentatie vormt immers de bewijslast waaruit blijkt dat de fabrikant naar eer en geweten heeft gehandeld.

Basis bepalingen veiligheid

Om de veiligheid te garanderen is de beste (en wettelijk verplichte vanuit de Machinerichtlijn, Bijlage I, Algemene beginselen Lid 1) projectaanpak om het CE-markeringstraject (Machinerichtlijn Artikel 5) te doorlopen. Het belangrijkste element uit dit proces is het uitvoeren van een risicobeoordeling (Risiko Analyse = RA). Deze risicobeoordeling is dan het uitgangspunt voor de keuzes van de beveiligingen, maatregelen en een onderbouwing (bewijslast) voor de fabrikant. De methodiek voor het uitvoeren van een risicobeoordeling omschreven in Bijlage B.

CE-markeringstraject

Met het uitvoeren van het totale CE-markeringstraject kan men ervoor zorgdragen dat er op een veilige en verantwoorde manier aan de machine gewerkt kan worden. Hiermee kan de machine verantwoord worden verhandeld op de Europese markt en voldoet men aan de eisen. De stappen om tot een veilige machine te komen zijn als volgt (Bron: Basing op Artikel 5, Machinerichtlijn 2006/42/EG):

1. Product definitie
2. Bepaal welke richtlijnen er van toepassing zijn;
 - a. Machinerichtlijn ,Richtlijn Laagspanning, Richtlijn Elektromagnetische Compatibiliteit.....
3. Keurende instantie noodzakelijk? Zo ja, schakel deze in.
4. Toetsen aan essentiële eisen (Bijlage I) per richtlijn;
5. Bepaal welke normen er van toepassing zijn;
6. Uitvoeren van een risicobeoordeling;
7. Treffen van risico reducerende maatregelen;
8. Technisch (constructie)dossier samenstellen;
9. Gebruikshandleiding in taal van land van gebruik opstellen;
10. Verklaring van overeenstemming opstellen (IIA-verklaring);
11. CE-markering plaatsen

Product Definitie en Inventarisatie richtlijnen

Voordat bepaald kan worden of een product voldoet aan de richtlijnen en waar eventuele aanpassingen vereist zijn wordt geïnventariseerd welke richtlijnen van toepassing zijn. Dit houdt in dat de machine getoetst wordt aan het toepassingsgebied van verschillende richtlijnen.

Notified Body – Keurende Instantie

Voor de meeste machines mag de fabrikant zelf de CE-markering aanbrengen. Voor een aantal groepen machines, die een hoger niveau van gevaar kennen, mag de fabrikant dit niet zelf doen. Voor die machines moet een zogenaamde 'Aangewezen Instantie' een keuring uitvoeren. Afhankelijk van de situatie bestaan er verschillende keuringsmodules. Deze machines vallen onder Bijlage IV van de Machinerichtlijn. Dit zijn onder andere: spuitgietmachines. Keuringsprocedures kunnen variëren van het uitvoeren van een zogenaamde 'typekeuring' tot het beoordelen van het Technische Constructie Dossier. Deze 'typekeuring', dan wel beoordeling van het TCD wordt uitgevoerd door de Aangewezen Instantie, ofwel een 'Notified Body', die gespecialiseerd is op dat specifieke gebied.

Bepaling & Toetsing relevante eisen Machinerichtlijn – Bijlage I

In deze fase wordt bepaald aan welke eisen uit de bijlage van de Machinerichtlijn de machine moet voldoen. Daarnaast dienen de overige richtlijnen op essentiële eisen te worden gecontroleerd.

Inventarisatie normen

De Europese productrichtlijnen bevatten vrij algemene (niet-technische) eisen. Aan deze eisen moet technische invulling gegeven worden middels de in normen verwerkte gegevens (bij voorkeur Europees geharmoniseerde normen). In deze fase wordt onderzocht welke normen relevant zijn voor de machine en wordt vastgesteld aan welke normen voldaan moet worden.

Controle op basis van C-norm

Voor een groot aantal machines is een zogenaamde C-norm uitgebracht. Deze categorie normen bevat informatie aangaande de veiligheid voor specifieke machines. In deze stap wordt gecontroleerd of de machine voldoet aan de eisen van deze C-norm. Indien er geen C-norm bestaat voor de machine wordt deze stap overgeslagen.

Gevarenidentificatie

Op basis van het ontwerp, het prototype en/of vergelijkbare producten wordt onderzocht welke risico's er bij het gebruik van het product in de ruimste zin van het woord ontstaan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een checklist op basis van een Europees geharmoniseerde norm betreffende risicoanalyses en eventuele aanvullende checklisten die in andere product specifieke normen voorkomen.